

KiVa-protocol voor ouders

Uitgangspunten voor een fijne, veilige schooltijd voor alle kinderen

Op school willen wij **pesten voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat**; daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit.

De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een **veilig klimaat** in een **prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein**. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de ongeschreven regels aan te bieden en deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken.

Een van die duidelijke regels is **dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan**.

Dat is niet altijd vanzelfsprekend; we moeten het de kinderen leren en zullen daar dus energie in moeten steken.

Ons pedagogisch uitgangspunt is **dat alle kinderen met elkaar moeten leren omgaan**. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind systematisch door andere kinderen wordt gepest.

Als pesten en pestgedrag zich voordoet, ervaren we dat als een probleem op onze school voor zowel de leerkrachten als de ouders, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' middengroep.

De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en niet wordt geaccepteerd.

Leerkrachten, maar ook hulp-/overblijfhouders moeten tijdig alert zijn op pestgedrag. Indien pestgedrag optreedt moeten leerkrachten en/of hulp-/overblijfhouders duidelijk stelling tegen pesten nemen en actie ondernemen tegen dit gedrag.

Wanneer pesten, ondanks alle inspanning optreedt, handelt de school volgens het KiVa-protocol.

Dit protocol wordt door het hele team en de MR onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden (via de website).

Het probleem dat pesten heet

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat gemiddeld drie leerlingen per klas regelmatig worden gepest. Toch bestaat op scholen het beeld dat er bij hen niet wordt gepest. Dat is een misvatting, want op elke school en in elke klas wordt gepest, dus ook op OBS Beukenlaan. Soms is het pesten alleen niet goed te observeren door volwassenen, omdat het zich achter de schermen afspeelt.

Over pesten en de gevolgen daarvan maken veel kinderen, ouders en leerkrachten zich terecht zorgen. Niet alleen de gepeste leerling ondervindt hier zijn hele leven gevolgen van. Ook pesters blijken meer problemen te ervaren in hun latere leven, bijvoorbeeld op het gebied van schoolloopbaan, werk, relaties, criminaliteit en geestelijke gezondheid. Zelfs klasgenoten die

niet gepest worden én niet pesten (doorgaans buitenstaanders genoemd) ondervinden schade van pesten. Zij hebben een lager welbevinden op school en hun leerprestaties liggen lager.

De definitie van pesten

Pesten is dus een groot probleem, maar wanneer noemen we iets ‘pesten’? Soms is het verschil tussen pesten en plagen lastig te herkennen. Daarnaast zijn er verschillende vormen van pesten, zoals digitaal, fysiek, verbaal of relationeel pesten. Bij pesten wordt door één of meerdere personen een ander psychische en/of fysieke schade toegebracht. Kenmerkend aan pesten is dat:

- het negatieve gedrag bewust en stelselmatig gebeurt;
- er sprake is van ongelijkheid (in macht, kracht of sociale status);
- het slachtoffer zich meestal niet kan verdedigen.

Pesten en plagen

De verschillen tussen plagen en pesten zou je dan ook zo kunnen aangeven:

Plagen	Pesten
gelijkwaardigheid	machtsverschil
wisselend ‘slachtofferschap’	hetzelfde slachtoffer
humoristisch	kwetsend
af en toe	vaak/voortdurend

Wij willen niet in de valkuil trappen pesten te verwarren met plagen.

Daarom geldt voor ons **dat er sprake is van pesten zodra dat door het slachtoffer als zodanig beleefd wordt.**

In dit protocol is vastgelegd dat wij pestgedrag op onze school nooit zullen accepteren en pestgedrag, wanneer het zich ondanks de preventieve maatregelen toch voordoet, volgens een vooraf bepaalde handelswijze aanpakken.

OBS Beukenlaan moet voor alle kinderen een veilige school zijn. Dit betekent dat de school stelling neemt tegen pestgedrag en gebruik maakt van concrete maatregelen bij voorkomend pestgedrag. Dit betekent ook dat wij in het schooljaar 2015-2016 de keuze hebben gemaakt om een KiVa school te worden.

OBS Beukenlaan is een KiVa – school

KiVa werkt aan de sociale vaardigheden en de sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen. Daardoor wordt de sociale veiligheid op school versterkt en worden groepsproblemen zoals pesten effectief voorkomen. KiVa werkt dus preventief, maar het programma kent ook curatieve onderdelen voor wanneer er zich toch problemen voordoen. Soms wordt KiVa een anti-pestprogramma genoemd, maar daarmee wordt het programma eigenlijk tekort gedaan. KiVa is inderdaad effectief tegen pesten, maar het is nog veel meer dan dat!

Binnen KiVa ligt de nadruk op de groep als geheel en dus niet op specifieke individuen zoals pesters, slachtoffers of kinderen met veel of weinig vriendjes en vriendinnetjes. Want hoewel niet iedereen er verantwoordelijk voor is dat er groepsproblemen zijn, is iedereen er wel verantwoordelijk voor dat die problemen worden opgelost en in de toekomst worden voorkomen. KiVa gebruikt dus de kracht van de groep. Ons motto luidt dan ook: *samen maken wij er een fijne school van!*

KiVa is een schoolbrede aanpak. Dat wil zeggen dat KiVa aanbod heeft voor alle klassen van de basisschool. Verder betekent het dat KiVa interventies op schoolniveau, klassikaal niveau en individueel niveau combineert. Op schoolniveau streeft KiVa bijvoorbeeld naar een cultuur waarin wederzijdse acceptatie, respectvol en positief gedrag de norm is. Op klassikaal niveau biedt KiVa onder meer ondersteuning voor adequaat klassenmanagement, terwijl op individueel niveau gewerkt wordt aan de sociale vaardigheden en de sociaal-emotionele ontwikkelingen van de leerlingen. Verschillende onderzoeken laten zien dat schoolbrede programma's het meest effectief zijn om de sociale veiligheid op school te versterken en pesten tegen te gaan.

KiVa kenmerkt zich door een preventieve aanpak, maar het programma kent ook curatieve onderdelen. Het **preventieve** gedeelte van KiVa richt zich op positieve groepsvorming. Doordat er met KiVa positieve groepsnormen worden gecreëerd, ontstaat er een sociaal klimaat waarin negatief gedrag niet past. Positief gedrag wordt door de groep gestimuleerd, negatief gedrag wordt collectief afgekeurd. Daardoor vertonen leerlingen minder negatief gedrag, zoals pesten of grensoverschrijdend gedrag. Daarnaast kent KiVa **curatieve** aspecten, zoals de steungroepaanpak en de herstelmethode.

De preventieve aanpak is gericht op het voorkomen van pesten door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat. Naast het preventieve gedeelte van KiVa (de KiVa-lessen) maakt de school ook gebruik van onderstaande middelen om er samen een fijne school van te maken.

- Het nieuwe schooljaar start met de 'Gouden weken'.
In de eerste 6 weken na de vakantie worden allerlei activiteiten gedaan, die in het teken staan van een positieve groepsvorming, elkaar beter leren kennen.
- Er wordt gewerkt met de '10 gouden regels'.
- Leerlingen ondertekenen als groep een contract.
- Leerkrachten hebben een voorbeeldfunctie. In een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden geaccepteerd en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken, wordt minder gepest.
- Leerlingen vanaf groep 5 tot 7 wordt indien nodig, onder schooltijd, een weerbaarheidstraining aangeboden (Respons).
- De school voert een incidentenregistratie.
- De school heeft een veiligheidscoördinator (Petra Holderer).
- De school heeft twee vertrouwenspersonen (Janet van der Werf, Jakko Bos).
- De school meet twee keer per jaar de veiligheidsbeleving bij (o.a.) leerlingen.
- De leerlingen vullen in oktober en mei de KiVa vragenlijsten in.
- De school meet jaarlijks de sociale-emotionele ontwikkeling van de leerlingen middels ZIEN! (ParnasSys). Leerkrachten vanaf groep 3 vullen de vragenlijsten in en leerlingen vanaf groep 5 vullen de leerlinglijsten in.
- De resultaten van de KiVa vragenlijsten en de vragenlijsten vanuit ZIEN! worden gebruikt voor het monitoren van het welbevinden en de sociale veiligheid op groeps- en leerling niveau.

Door in te zetten op preventieve maatregelen werkt de school actief aan sociale veiligheid.

Wat betekent KiVa voor de school?

In de eerste plaats betekent het voor de leerkrachten dat zij de KiVa-lessen wekelijks aanbieden. Per week wordt er gewerkt aan 1 van de 10 KiVa-regels (bij ieder thema één). De KiVa gedachte stopt echter niet na de les, deze wordt gedurende de schooldag gehanteerd en zichtbaar opgehangen in de klas. Zo blijven de regels onder de aandacht van de leerlingen en de leerkrachten.

Daarnaast vindt de school het van belang dat er een klimaat heerst waarin leerlingen en ouders durven aan te geven dat er sprake is van pestgedrag, en dat leerkrachten signalen die duiden op pesten herkennen en voor deze signalen openstaan. De school gaat hiermee op een professionele manier om. En handelt volgens onderstaande regels.

Regel 1:

Een belangrijke regel is, dat het inschakelen van een leerkracht nooit wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we dit de kinderen al bij:

Je mag niet klikken, maar ... als je gepest wordt of ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit, dan moet je hulp inroepen van de leerkracht; dit wordt niet gezien als klikken.

Regel 2:

Leerlingen die niet naar de eigen leerkracht durven of willen gaan, kunnen met hun probleem terecht bij de vertrouwenspersonen: Janet van der Werf en Jakko Bos. Dit is bij de leerlingen bekend. Zij koppelen het probleem vervolgens terug naar de betrokken leerkracht van de leerling en het KiVa team.

Regel 3:

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. De leerkracht moet aan de hele groep helder en duidelijk maken dat ongewenst gedrag volstrekt niet wordt geaccepteerd. De leerkracht bespreekt per direct de KiVa regels met de groep. Op deze manier richt de leerkracht zich op de 'zwijgende' groep meelopers.

Regel 4:

We hebben op onze school een schoolklimaat, waarin ook medeleerlingen pestgedrag bij de leerkracht durven aan te geven.

Regel 5:

In geval van pesten of vermoeden van pestgedrag wordt overgegaan tot de curatieve maatregelen volgens de KiVa methode.

Curatieve maatregelen om het pesten te stoppen

OBS Beukenlaan is een KiVa school, dat houdt in dat wij werken volgens de KiVa methode. Op school is een KiVa-team aanwezig. Dit team bestaat uit een viertal teamleden die in actie komen als er sprake is van een melding van pesten of vermoeden van pesten door ouders, leerkrachten, overblijfskrachten of medeleerlingen.

Het KiVa-team

De leden van het KiVa-team hebben een aantal taken zoals:

- het bezoeken van de bijeenkomsten van de ervaringsgroep (aantal KiVa-scholen die twee keer per jaar kennis & ervaringen delen onder begeleiding van een KiVa deskundige);
- contactpersoon voor ouders en collega's;

- het regelen van de monitoring;
- actie ondernemen in geval van melding van pestgedrag (gesprekken met leerlingen, ouders en de steungroepaanpak).

De steungroepaanpak

De steungroepaanpak werkt vanuit het principe dat de leerlingen samen verantwoordelijk zijn voor een veilige groep: “ De groep is er voor jou, jij bent er voor de groep”. Op een oplossingsgerichte manier wordt samengewerkt aan het oplossen van het probleem. De aanpak is niet straffend en ondersteund voor zowel het slachtoffer als de dader. De steungroep bestaat uit een groepje leerlingen die er samen voor gaat zorgen dat het slachtoffer weer met plezier naar school gaat. Twee KiVa-teamleden begeleiden en ondersteunen dit proces.

Wat is nog meer van belang?

- Bij elke stap wordt zowel de groepsleerkracht als het team op de hoogte gebracht van de acties en de uitkomsten daarvan. Dit maakt dat bij iedereen het probleem bekend is en dat iedereen zijn of haar verantwoordelijkheid kan en moet nemen.
- De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor de groep. Zij/hij brengt de groep op de hoogte van het probleem en maakt gebruik van KiVa-lessen om ervoor te zorgen dat iedereen zich veilig voelt in de groep. De groep krijgt de ruimte om op een open eerlijke manier te praten over het probleem. Pesten heeft impact op alle leerlingen van de groep.
- De begeleiding van de gepeste leerling is van groot belang. De gepeste leerling heeft recht op professionele hulp vanuit de school. Gesprekken worden in eerste instantie gevoerd door de groepsleerkracht. De groepsleerkracht heeft altijd de mogelijkheid om het KiVa-team in te schakelen. Het doel van de gesprekken is tweeledig namelijk:
  - verwerking van de opgedane nare ervaringen en
  - het tijdig signaleren van nieuwe voorvallen.
- De leerling krijgt – indien nodig - de beschikking over een verwerkingsschriftje. De leerling mag op elk moment van de dag de traumatische ervaringen hierin tekenen/schrijven. Dit is een vertrouwelijk document.
- Ouders hebben geen zeggenschap over de deelname van hun kind in de KiVa-steungroep. Wij zijn een KiVa-school en dit houdt in dat de KiVa-aanpak hoort bij de school. Het is niet aan de ouders om hierin een keuze te hebben.
- Ouders hebben er recht op te weten dat hun kind is gepest of pest en wat er vanuit de school aan gedaan wordt om het pesten te stoppen. Voor zowel de ouders van de gepeste leerling als de ouders van de pester(s) is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten en dat ouders hierover worden geïnformeerd. Indien ouders het vermoeden hebben dat er wordt gepest* op school, dan kunnen zij dit melden bij de groepsleerkracht, vertrouwenspersonen (Jakko Bos of Janet van der Werf) of de sociale veiligheidscoördinator (Petra Holderer). Ook ouders moeten het klimaat op school ervaren als open voor dergelijke meldingen.
- De 10 **GOUDEN** regels;

De 10 gouden regels die worden gehanteerd op school zijn:

We respecteren elkaar ongeacht hoe we eruit zien.

We spelen samen.

Eerst vragen dan pakken.

We noemen elkaar bij onze voornaam.

We praten niet over elkaar, maar met elkaar.

Problemen los je op door met elkaar in gesprek te gaan.

Wij accepteren elkaar zoals we zijn.

We helpen en steunen elkaar en proberen samen het probleem op te lossen.

Als er ruzie is dan praten we het uit. Lukt dit niet dan melden we dat bij de leerkracht of overblijfkracht.

Als we zien dat een kind wordt gepest, dan vertellen we dat aan de leerkracht of aan de overblijfkracht. Dit is geen klikken!!!

De belangrijkste regel van het pesten luidt:

Word je gepest, praat er dan thuis en op school over.

Je mag het niet geheim houden!

Deze regels gelden op school en daarbuiten (schoolterrein en locaties waar leerlingen onder begeleiding van leerkrachten en/of hulpouders op bezoek zijn, te denken valt aan schoolreizen en cultuur-/sportevenementen).

In de Gouden weken worden in de groepen de tien gouden regels vaak onder de aandacht van de kinderen gebracht. Samen met de leerkracht wordt het anti-pest contract ondertekend en zichtbaar in het leslokaal opgehangen. De tien regels blijven gedurende het hele schooljaar van kracht.

Samen maken we er een veilige school van.

